

ШАРЖ ЯК АКТУАЛЬНИЙ СУЧАСНИЙ ПРИЙОМ ФОРМОУТВОРЕННЯ В ДИЗАЙНІ ТА МИСТЕЦТВІ

*Поліщук Олена Петрівна,
доктор філософських наук, професор, професор кафедри
образотворчого мистецтва та дизайну ЖДУ імені Івана Франка*

*Кравчук Олександр Анатолійович
студент ЖДУ імені Івана Франка спеціальності «Дизайн»*

(Житомир, Україна)

Постановка проблеми. Шарж – це унікальне явище у світі візуального мистецтва, яке поєднує в собі елементи комізму та карикатури, мистецтва виразного стилізованого портрету та ін. У сьогоденному дизайні шарж знаходить застосування в різноманітних областях, як-от графічний дизайн, ілюстрування, реклама, брендинг та політична карикатура. Його присутність у творах сучасного графічного дизайну відкриває нові горизонти для творчості, комунікації та налагодження зв'язку з глядачем, оскільки робить можливим увиразнити характерні риси предмета зображення, формуючи

гумористичний, іронічний чи сатиричний ефект. Варто зазначити, що як формотворчий прийом у дизайні шарж здатний не лише розважати, а й загострювати увагу на соціальних, культурних або політичних проблемах. Завдяки цифровим інструментам створення шаржів стало швидким та простим, що дозволяє дизайнерам використовувати цей прийом у численні формати: від плакатів до анімації або ілюстрацій для соцмереж. Це сприяє використанню шаржу в нових контекстах, зокрема це віртуальні аватари, персоналізовані ілюстрації чи меми, що робить його популярним засобом у сучасній візуальній комунікації.

Метою дослідження є аналіз художніх особливостей шаржу, а також стилістичних прийомів, які використовуються у створенні карикатурних образів.

Результати дослідження. Шарж зберігає свою актуальність у сучасному графічному дизайні та образотворчому мистецтві, оскільки створені на його основі твори вирізняються виразністю, легко впізнаваним стилем та вмінням передавати емоції й концепції через перебільшення й стилізацію зображення. Шарж зосереджується на виявленні характерних особливостей особистості чи об'єкта, вдаючись до стилізації й перебільшення та виступає засобом для створення виразних, емоційно насичених образів, що захоплюють увагу [2; 3]. Головною метою шаржування, як формотворчого прийому для художньої інновації, є викликати сміх, спонукати до роздумів через гумором, іронію чи сатиру. В останньому випадку він зостосовується в політичній та соціальній карикатурі, де критикує суспільні явища. Наприклад, варто згадати ілюстрації журналу «Перець». Або ж можна указати на його застосування українськими митцями в французькому журналі Charlie Hebdo [1]. Використання шаржу допомагає також брендам, медіа та художникам сформувати унікальний стиль та підвищити впізнаваність їхньої продукції. Зокрема в графічному дизайні шарж додає особистісний та нестандартний підхід до створення візуального контенту.

Шарж ефективно застосовується у рекламі для створення смішних і тому яскравих, незабутніх персонажів. Іншими словами, він покращує

взаємодію з цільовою аудиторією, роблячи рекламні кампанії більш емоційними та привабливими для споживачів. У дизайні ж і мистецтві він теж відіграє важливу роль, виступаючи потужним інструментом візуальної комунікації, завдяки спираю на комізм і сміхову реакцію людей на нього.

Висновки. З появою цифрових технологій шарж зазнав нового піднесення, він все частіше застосовується в дизайнерських розробках для рекламної продукції, брендингу, політичної карикатури, соціальних мережах та анімації. Цей художній та формотворчий прийом дає дизайнерам можливість створювати легко впізнавані та оригінальні візуальні образи, що результативно впливають на цільову аудиторію. Отже, шарж у сучасному мистецтві та дизайні виконує не тільки естетичну, а й комунікативну роль, роблячи візуальний контент більш привабливим, виразним та зрозумілим для широкого кола глядачів, читачів, тобто користувачів різної продукції.

Література:

1. Аліна Нестерчук. Французький журнал Charlie Hebdo випустив номер з карикатурами українських художників – виторг буде передано ЗСУ, 17:25 - 26 Травня, 2022. URL: <https://proslav.info/francuzkyj-zhurnal-charlie-hebdo-vypustyv-nomer-z-karykaturamy-ukrayinskyh-hudozhnykiv-vytorg-bude-peredano-zsu/> (дата звернення 20.03.2025)
2. Карикатурна ілюстрація. URL: <https://www.seotm.com/ua/portfolio/illustrations/caricatura/> (дата звернення 20.03.2025)
3. Шарж та карикатура. URL: <https://sites.google.com/view/school2artlesson/уроки-online/1-й-семестр/6-клас/дружній-шарж> / (дата звернення 23.03.2025)